

Východiská komunálnej reformy

Mgr. Ing. Tomáš ČERNĚNKO, PhD.

Inštitút správnych a bezpečnostných analýz

Obsah

Východiská komunálnej reformy

Aká drahá je blízkosť?

Ako si vyberáme starostov?

Je spolupráca riešenie?

Implikácie pre politiku

Súčasnosť

Budúcnosť

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

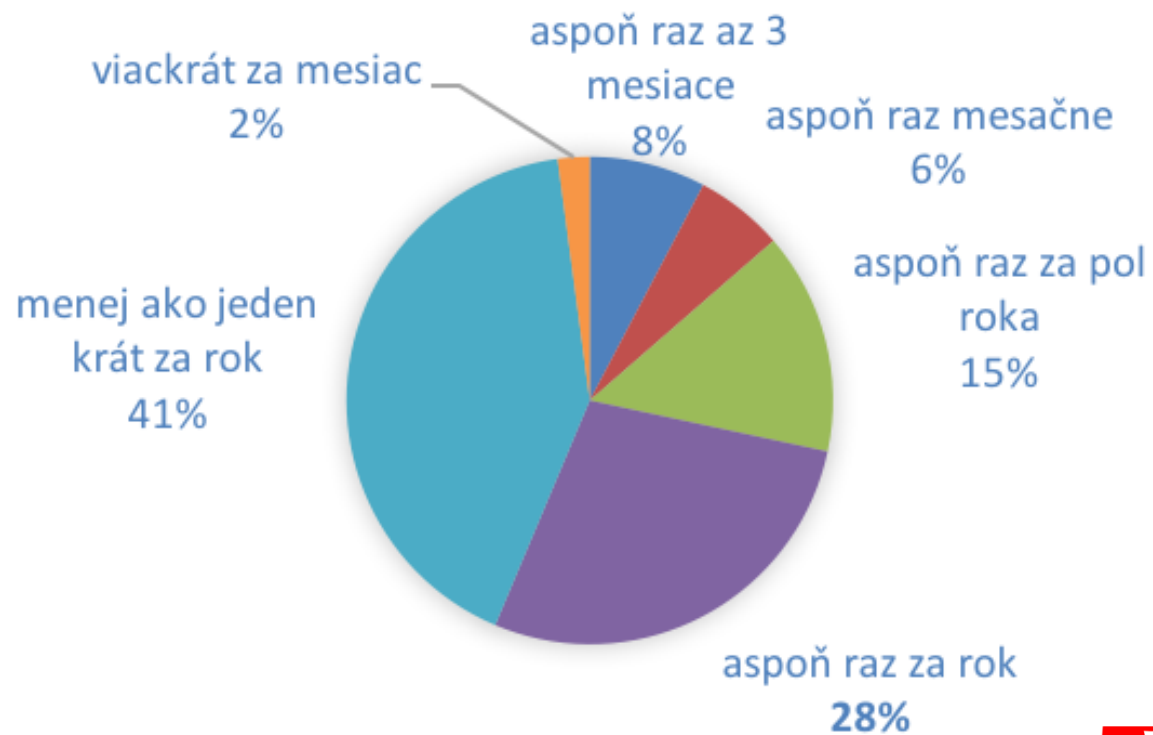
Aká drahá je blízkosť?

- Argument: samosprávy musia byť blízko občanom
- Slovensko patrí ku krajinám s najviac fragmentovanou správnou štruktúrou (3. miesto v Európe)
- Aké služby občania využívajú a ako často chodia na úrad?

Aké služby a ako často občania využívajú

Ako často navštevujete obecný/miestny/mestský úrad? (N=1086)

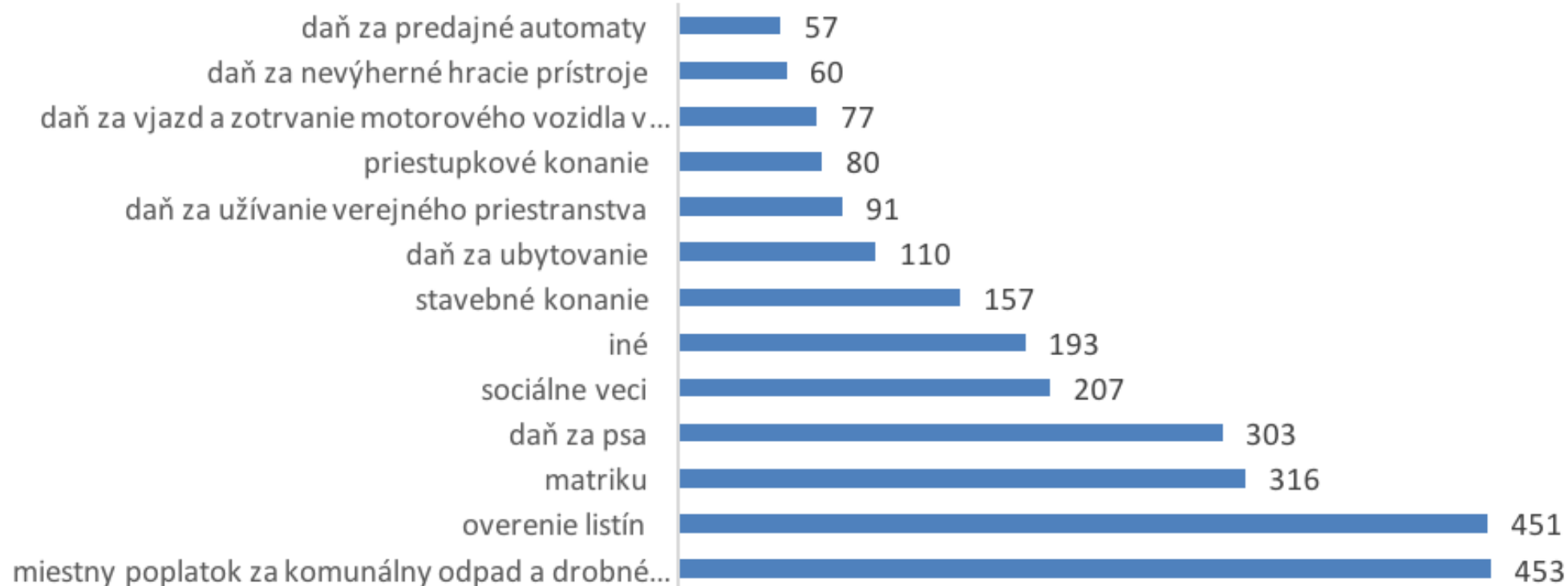

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Aké služby a ako často občania využívajú

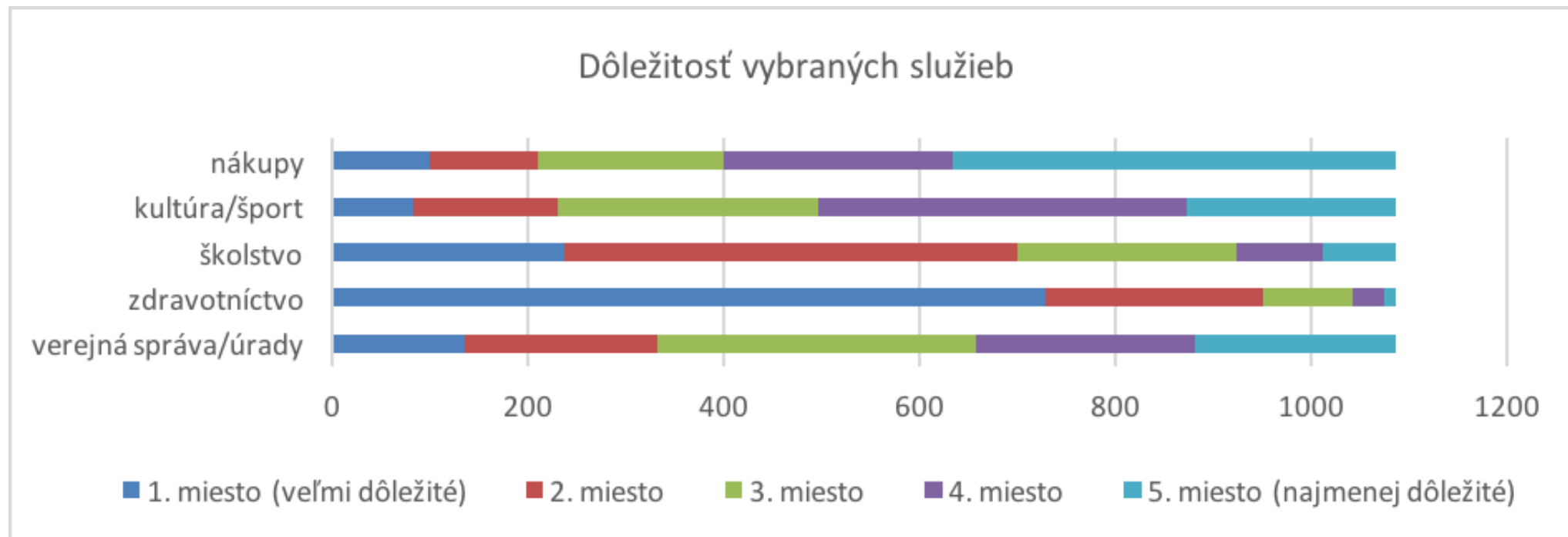
Využitie správnych služieb (n=1086)

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

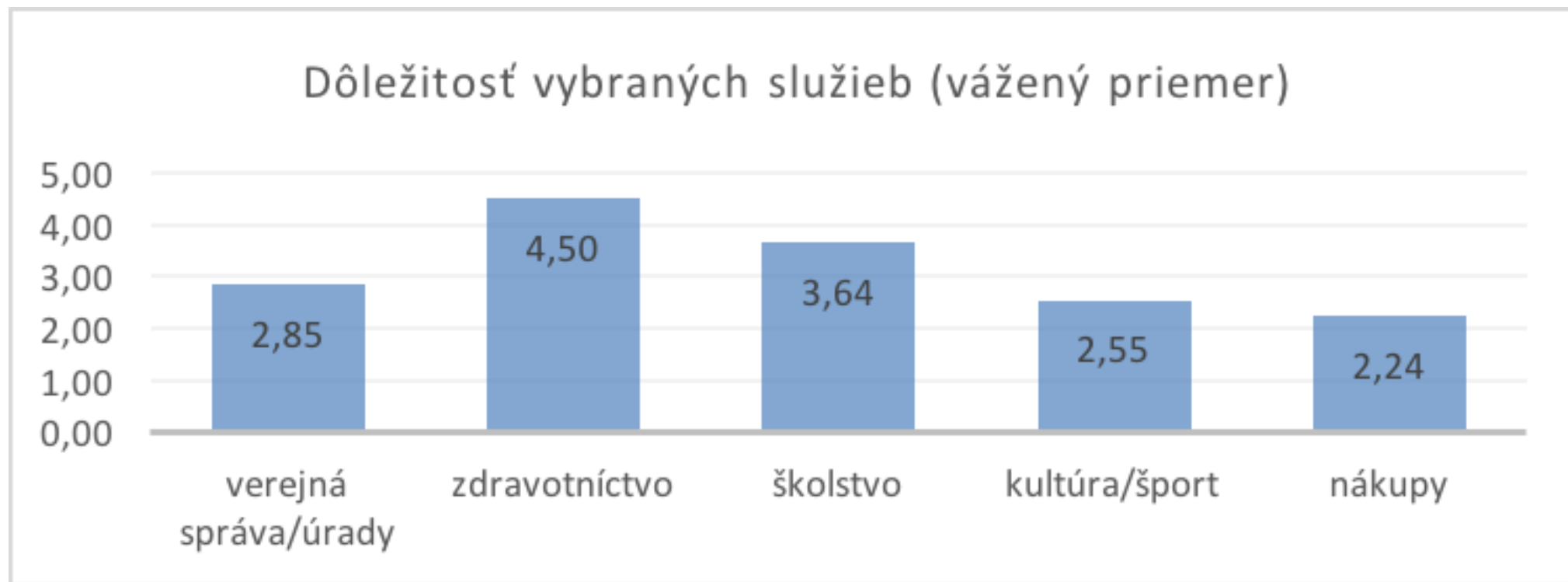
Aké služby a ako často občania využívajú

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Aké služby a ako často občania využívajú

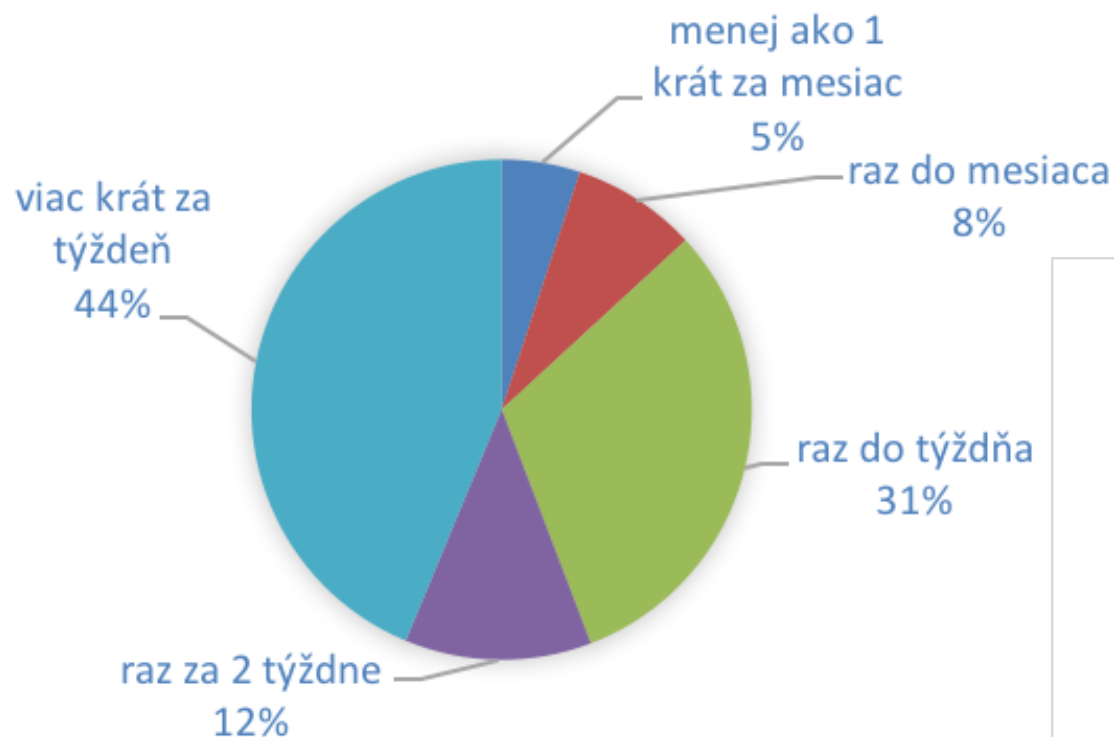

MINISTERSTVO

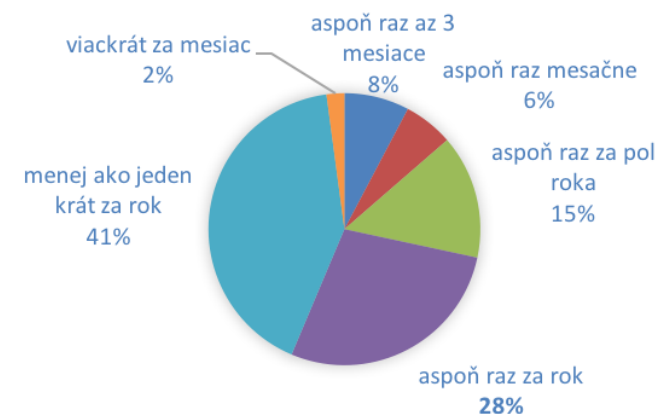
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Aké služby a ako často občania využívajú

Ako často nakupujete v super- a hyper marketoch (COOP, LIDL, KAUF LAND a pod.)

Ako často navštevujete obecný/miestny/mestský úrad? (N=1086)

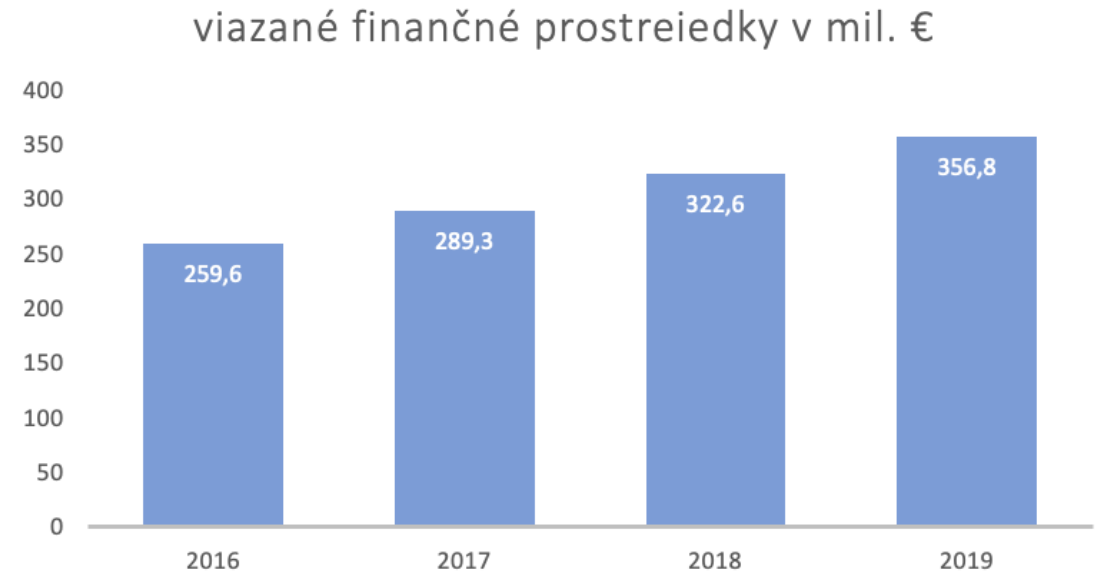

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Aká drahá je blízkosť?

- Skrytý poklad v samospráve
- Výzva pre Slovenské metropoly
- Súčasná rozdrobená správna štruktúra v sebe viaže finančné prostriedky vo výške **356,80 mil. €** ročne (údaj za rok 2019)

spolu za 4 roky viac ako 1,2 mld. €

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Aká drahá je blízkosť?

- Ak by sa tieto usparené finančné prostriedky rozdelili na služby v rovnakom pomere ako to robia mestá s 20-50 tisíc obyvateľmi, ročne by sme v samosprávach na nasledujúce služby mohli navyše minúť

Bezpečnosť

80 mil. €

Životné prostredie - odpady

188 mil. €

Zdravotníctvo

5 mil. €

Ekonomická oblasť

221 mil. €

Bývanie a občianska vybavenosť

280 mil. €

Kultúra, rekreácia, šport

286 mil. €

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

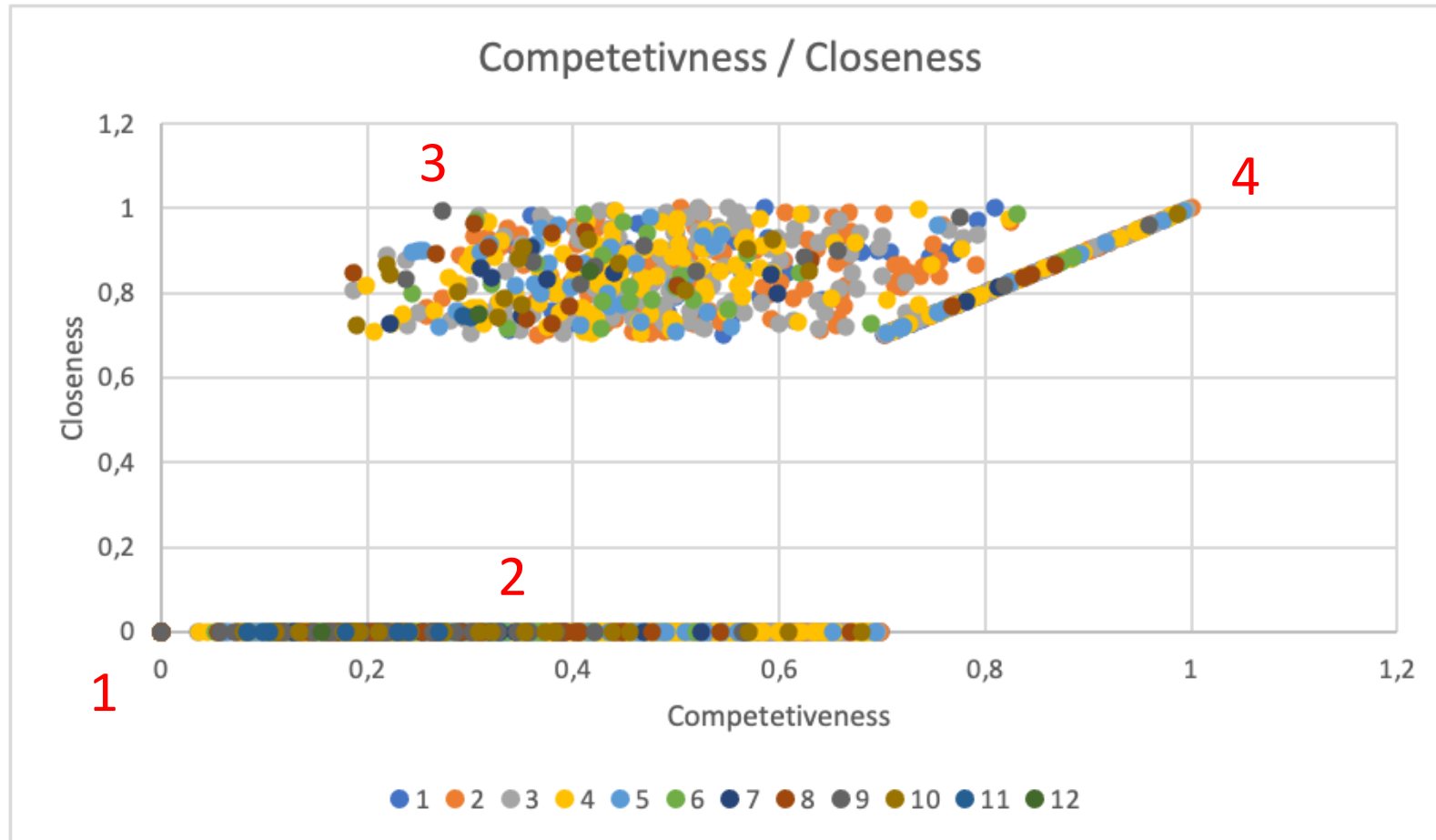
Aká drahá je blízkosť?

„Správa blízka občanom nie je taká, ktorá sa približuje občanom a iným subjektom, (...) len územne, ale taká, ktorá poskytuje uvedeným subjektom dostatok informácií opôsobnosti jednotlivých úradov a orgánov, využíva k tomu moderné informačné technológie a hlavne dokáže prepojiť miestny pohľad s požiadavkou odborného rozhodovania v konkrétnej záležitosti, a to na takej úrovni, kde je to efektívne a z hľadiska občana ešte akceptovateľné. (...) Najst' správne proporcie medzi najväčším možným priblížením výkonu verejnej správy územne a odborne je úlohou nadmieru zložitou a vyžaduje dostatočnú stabilitu celého správneho systému a jeho materiálneho a personálneho zabezpečenia“
(Hendrych, 2007:58).

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ako s vyberáme starostov?

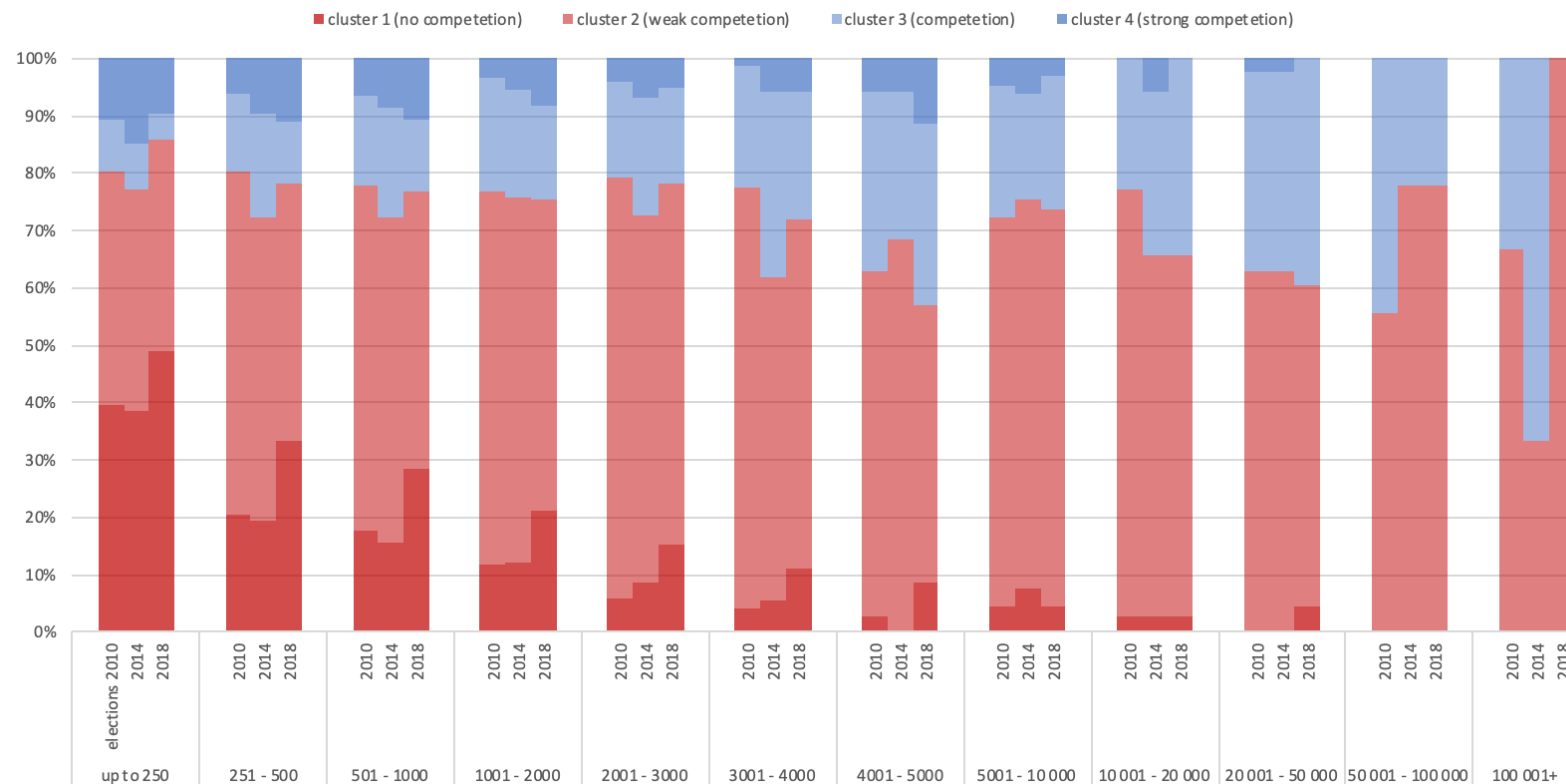
- 1- Prvá skupina obcí dosiahla hodnoty oboch indexov (konkurencie a tesnosti) 0. Znamená to, že v obci kandidoval 1 alebo žiaden kandidát.
- 2 - obce, kde bol dominantný jeden kandidát (dominantný kandidát je taký, ktorého súper nezískali aspoň 70% výsledku víťaza)
- 3 - obce, kde „reálny“ súboj (threshold 70%) prebiehal len medzi niektorými z kandidátov.
- 4 - všetci kandidáti boli „rovnako“ silní, resp. všetci kandidáti získali počet hlasov, ktorý dosahoval minimálne 70% hlasov víťaza.

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Kvalita súťaže klesá

Kvalita súťaže
starostov
v komunálnych
voľbách
2010 - 2018

MINISTERSTVO

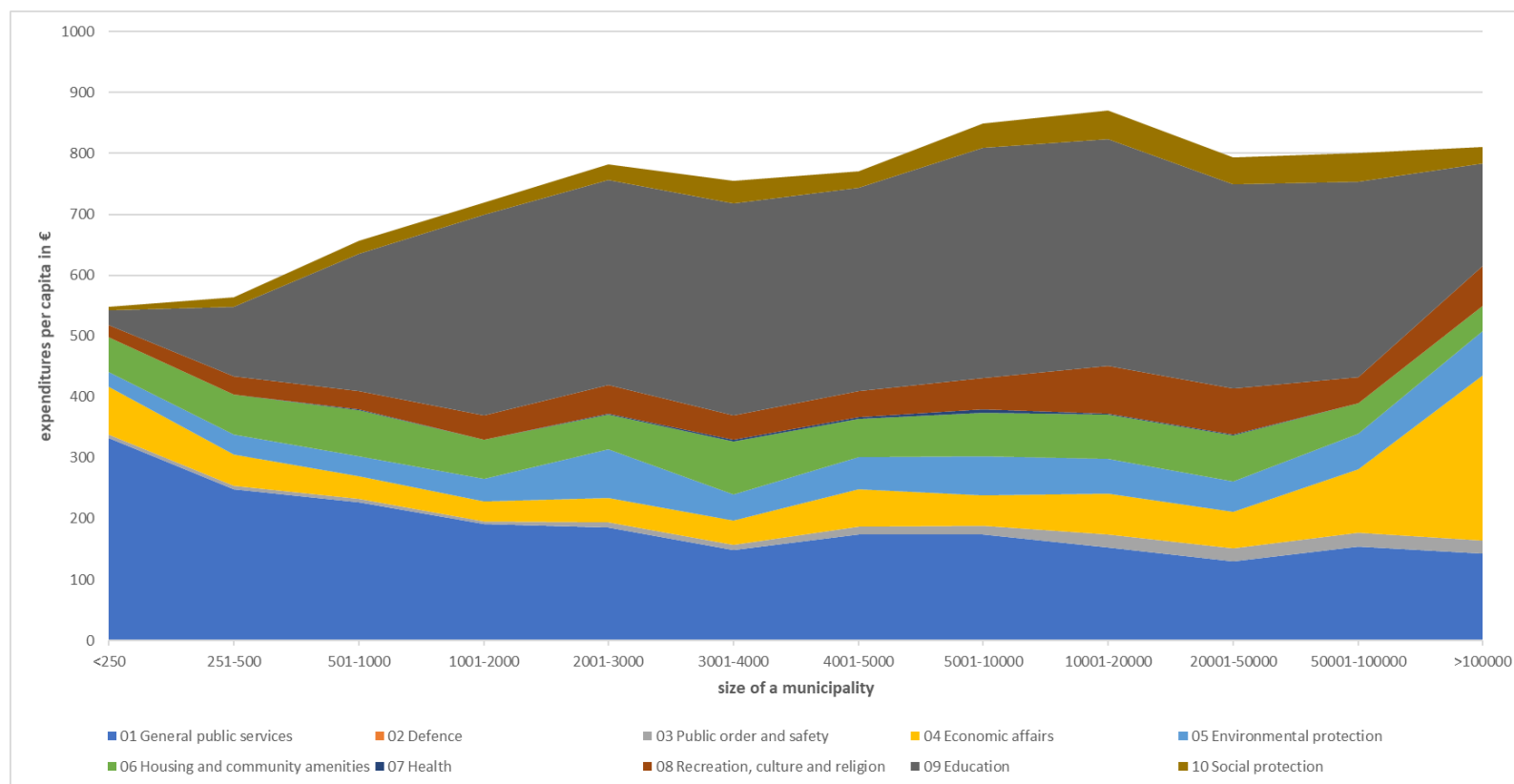
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Je spolupráca riešením?

- častým argumentom proti komunálnej reforme je tvrdenie, že spolupráca obcí dokáže nahradiť komunálnu reformu a priniesť výnosy z rozsahu (economies of scale)
- Teória hovorí, že v prípade nízkych dopravných nákladov je pre zvýšenie užitočnosti najlepšou stratégiou špecializácia
- Predpokladali sme teda, že štruktúra výdavkov rovnako veľkých obcí sa bude v jednotlivých regiónoch líšiť

Je spolupráca riešením?

Štruktúra výdavkov obcí podľa ich veľkosti

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Je spolupráca riešením?

- Štruktúra výdavkov obce je určená predovšetkým jej veľkosťou
- Poloha obce a teda ani jej susedia nemajú na štruktúru výdavkov vplyv
- Spoluprácou je možné dosiahnuť výnosy z rozsahu (economies of scale) ale nie výnosy zo šírky produkcie (economies of scope)

Iné práce ukázali že:

- Komplexnejší úrad je drahší (zložitejšia agenda, špecializácia)
- Väčšia samospráva je efektívnejšia ako menšia

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Je spolupráca riešením?

Spolupráca obcí síce dokáže znížiť jednotkové ceny produkovanej služby ale nedokáže zmeniť štruktúru ponúkaných služieb.

Vzhľadom na potrebu výraznej modernizácie verejných služieb produkováných na komunálnej úrovni nie sú prínosy medzi obecnej spolupráce dostačujúce.

MINISTERSTVO
VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Implikácie pre politiku

Prečo je kvalita dôležitá?

Súčasnosť

Pomsta miest, ktoré nič neznamenajú
Inštitúcie, kvalita vlády a ekonomický rast

Budúcnosť

MINISTERSTVO

VNÚTRA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Súčasnosc

Pomsta miest, ktoré nič neznamenajú (Andres Rodriguez-Pose, LSE)

Priestorová nerovnosť

Zaostalé regióny

Dlhé obdobia nízkeho, žiadneho alebo negatívneho rastu

Úpadok priemyslu a poľnohospodárstva

Odliv mozgov

Žiadna nádej – geografia nespokojnosti – Brexit, Trump, Kotleba...

Politiky rešpektujúce miesto

Zamerať intervencie na maximalizáciu rozvojového potenciálu každého územia

Skombinovať prístupy zamerané na ľudí a miesto

Podporovať stakeholderov aby prevzali väčšiu zodpovednosť za svoju budúcnosť

Funguje to? Alebo to bude fungovať?

Ak neskúsime alternatíva je oveľa horšia

MINISTERSTVO

VNÚTRA

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Súčasnosc

Inštitúcie, kvalita vlády a ekonomický rast (Andres Rodriguez-Pose, LSE)

Na dobrom vládnutí (good governance) záleží

Priamo: dobré vládnutie je základným faktorom pre ekonomickú výkonnosť regiónov

Nepriamo: dobré vládnutie ovplyvňuje výstupy ostatných politík

Zlepšenia vo vládnutí, účinná podpora (driver) rastu

Na zmenách vo vládnutí záleží viac ako na počiatočných úrovniach

Slabé vládnutie nie je neprekonateľnou bariérou pre zamestnanosť a rast

Nedostatočná kapacita a neochota zlepšiť vládnutie je

Zlepšenie vládnutia je nevyhnutým pre regióny s nízkym rastom

Benefity zo zlepšovania základných podmienok rastu sa vyčerpali.

Znižovanie korupcie a efektivity vládnutia sú cestou vpred.

MINISTERSTVO

VNÚTRA

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Budúcnosť

Aká je budúcnosť komunálnych politikov ak

Kolaboratívna demokracia

Nové technológie umožňujú participáciu na dennej báze, nie iba prostredníctvom záujmových skupín alebo hlasovania (Noveck 2009)

rozmach IT vo verejnej správe (tvorba politík, APA (artificial public administration))

Aké úlohy zveríme strojom a ktoré si ponechajú úradníci? Ako sa zmení povaha správy a vládnutia?

Aké budú zmeny inštitúcií a demokracie?

Big data/evidence based policies vs. postfaktuálna spoločnosť?

Aký nechávajú priestor pre diskusiu?

Komplexnosť procesov

Akí musia byť komunálni poslanci? A akí voliči?

Čo spôsobí zvýšenie nárokov na poslancov a voličov?

MINISTERSTVO

VNÚTRA

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zhrnutie

Súčasný systém kapacitne nestačí na zvládnutie komplexity spoločenských procesov

Zmena, ktorú je potrebné urobiť preto musí byť zásadná

Pri jej návrhu musíme zohľadniť technologický prerod spoločnosti a výzvy budúcnosti

Zmeny musia byť v prospech všetkých

Ďakujem za pozornosť

tomas.cernenko@minv.sk